

Walcherse weggetjes

Eendrachtsweg

Eendrachtsweg, Middelburg

Tijdens de herverkaveling van Walcheren in de jaren 1947-1954 is een groot aantal nieuwe wegen aangelegd. De Eendrachtsweg is er een van. De weg loopt van de Torenweg, ten zuiden van de Middelburgse wijk Dauwendaele, naar de westelijke

inrichting Torentijd in 1994 is de aansluiting van de weg op de Torenweg gewijzigd en is de weg omgebogen naar de toegangsweg van de gevangenis om zo aan te sluiten op de rotonde van de kruising Torenweg-Roozenburglaan.

havendijk en vormt een ideale route voor fietsers en wandelaars om door te steken naar Nieuw- en Sint Joosland of, afhankelijk van welke kant je komt, naar Middelburg.

In de loop der jaren is de weg, die de vorm van een L heeft en 1.550 meter lang is, een echte Walcherse weg geworden, met enkele boerderijen aan weerszijden, een brug over een watergang en meidoornbeplanting. Na de bouw van de penitentiaire

In de maand mei bloeien de meidoorn en het fluitenkruid overvloedig in de bermen van de Eendrachtsweg. Situatie in 2001. (Foto Leo Hollestelle)

Hayman

Het gebied ten zuiden van Middelburg is in vroeger tijd een schorregebied geweest en na de aanleg van de ringdijk ten zuiden van Middelburg was het een "somperig moerasgebied, vol onregelmatig kronkelen-

Een tekening van boerderij De Eendracht, maker onbekend. (Coll. mevr. J.J. de Visser)

de stroomen en stroompjes, vol plassen en putten". Het gebied stond bekend als de Hayman, waardoor de Mannezeesche watergang liep, genoemd naar de sluis met die naam, gelegen in de westelijke dijk van het havenkanaal.

De omgeving ten westen van het havenkanaal in 1909. (Historische Atlas Zeeland [1:25.000], gedeelte blad 636 en 657)

Kruitmolen

De weg is genoemd naar de kruitmolen en latere boerderij de Eendracht. Aan het begin van de achttiende eeuw werden ten zuiden van Middelburg drie kruitmolens gebouwd: de Gouden Draak of Goudend aan het begin van de nieuwe haven, de Eendracht, meer naar het zuidoosten aan de westkant van het havenkanaal, en daar tegenover, aan de andere kant van het kanaal, de Grenadier. Uit veiligheidsoverwegingen stonden deze fabrieken buiten de stad. Dat was maar goed ook, want de Grenadier is in 1802 ontploft.

Grenadier is in 1802 ontploft.

In 1812 kocht Adriaan Osté de Eendracht van de eigenaren van de kruitmolen, die toen als zodanig niet meer in bedrijf was. Osté was landbouwer en gebruikte het gebouwencomplex als boerderij.

Bij openbare verkoop in 1849 kwamen de gebouwen in bezit van Pieter Roertert Tak voor een bedrag van f 23.460,-. Tak was een lid van de Middelburgse familie Tak van Poortvliet. Deze familie heeft hoogstwaarschijnlijk zelf nog enige jaren op de boerderij gewoond. Nadat een zekere Dingemans er nog een tijdlang het boerenbedrijf had uitgeoefend, werd

de hofstede in 1893 definitief verpacht aan Jan de Visser. Drie generaties lang was een Jan de Visser boer op de Eendracht. De hofstede heeft de inundatie van Walcheren in het najaar van 1944 niet overleefd. Tijdens een stormnacht in januari 1945 is het gehele gebouw ingestort. Aan de later aangelegde Eendrachtsweg ligt nu verderop een herbouwde boerderij met de naam de Eendracht. Van de oude boerderij is nog een spoor in het landschap te zien, namelijk de *baene*, gelegen tussen de Eendrachtsweg en de westelijke dijk van het voormalige havenkanaal.

De zwaar beschadigde boerderij De Eendracht, kort na de oorlog. (Coll. mevr. J.J. de Visser)

De Eendrachtsweg en omgeving. (ANWB Topografische Atlas Zeeland [1:25.000], 2004, blad 41)

Verbodsbord

Maar de tijden veranderen. Toen ik vorig jaar een rondje ging fietsen en 'binnen-door' via de Eendrachtsweg richting Nieuw- en Sint Joosland wilde gaan, stuitte ik op een verbodsbord. Ik mocht het herverkavelingweggetje niet in. Dat deed ik natuurlijk toch, want wie heeft het recht mij de toegang tot dit mooie weggetje te verbieden? Het wegdek zat behoorlijk onder de modder en na enkele honderden meters kwam er een groot en breed gevaarte op me afgereden. Het was een tractor met laadbak. Ik zag dat ik daar onmogelijk langskon en dook met mijn fiets de berm in. Dat verbodsbord stond er dus niet voor niets! Toen ik naar rechts keek, zag ik de skeletten van huizen in aanbouw en ik realiseerde me dat het einde van dit mooie Walcherse weggetje nabij is. De

weg wordt opgeofferd aan de nieuwbouwwijk Mortiere, een wijk waarop niemand zit te wachten. Alles in deze tijd moet echter opgestuwd worden ten behoeve van de “economische ontwikkeling” en nog meer van dat soort doodoeners. Toen ik de westelijke havendijk opfietste, zag ik het naambordje van de Eendrachts-

op een waardige wijze zou worden opgenomen in het stratenplan van de nieuwe wijk, maar toen ik de glimmende folder van de nieuwbouwplannen bekeek, zag ik dat straks alleen nog het eerste rechte stuk van de weg te herkennen zal zijn. De bocht en de aansluiting naar de westelijke havendijk worden rigoureuus geschrapt.

De Eendrachtsweg, een herverkavelingsweg die een karakteristiek Walchers weggetje was geworden, wordt na een bestaan van ruim vijftig jaar alweer opgeofferd aan... Tja, aan wat eigenlijk?

Leo Hollestelle

Met dank aan de heren A. Abrahamse en H.K.W. Osté.

Literatuur

– J.A. van de Putte, ‘De geschiedenis van Dauwendaele en andere buitenplaatsen en hofsteden ten z-o van Middelburg’, Middelburg 1991.

kunnen. Wanneer iemand haast had, dan werd ook vaak gezegd: “Wat een haast! Wat een haast! Je denkt zeker dat Klarhamer komt preken!”

P.J.W. Klarhamer werd in 1848 in Amsterdam geboren. Hij kreeg een zeer strenge calvinistische opvoeding. Toen hij 27 jaar was, ging hij theologie studeren aan de Universiteit van Utrecht. In 1882 had hij

De Eendrachtsweg wordt letterlijk en figuurlijk kapotgemaakt. (Foto Leo Hollestelle)

weg afgebroken in de berm liggen. Schrijnender kon het niet. Ik had nog de ijdele hoop dat het weggetje

Vadertje

“Wat ’n ’aest! Wat ’n ’aest! Jie dienkt zeker dat Klaer’aemer komt lere!”

Met Klaer’aemer wordt de Middelburgse predikant Pieter Johannes Willem Klarhamer bedoeld. Dominee Klarhamer was een begenadigd kanselredenaar die volle kerken en zalen trok. Als hij voorging of een toespraak hield, moest je altijd op tijd zijn anders liep je kans er niet meer bij te